

РАДА

ГАЗЕТА ПОЛІТИЧНА, ЕКОНОМІЧНА І ЛІТЕРАТУРНА

ВИХОДИТЬ ЩО-ДНЯ, ОКРІМ ПОНЕДІЛКІВ.

РІК ШОСТИЙ.

Адреса редакції і контори:
у Києві, Велика Підвальна вул. д. 6,
внизу золотих воріт
Телефон редакції 1458.
ТЕЛЕФОН ДРУКАРНІ 1062.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ НА РІК 1911

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Передплат. на рік можна виплачувати частками: в 2 строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб., в 3 стр.: на 1 янв. 2 карб., на 1 мар. 2 карб. і на 1 мая 2 р., або по 1 карб. на протязі перш. шести місяців.

Ціна „Раді“ за кордон: на рік 11 р., (27 крон 94 гелери на австрійську валюту), на 1/2 року—5 р. 50 к. на 1/4 року—2 р. 75 к., на 1 м.—1 р. Коли закорд. читачі передплачують газету через поштомти, то платять за газету по ціні встановленій для передплатників в Росії.

Передплата приймається тільки з 1-го числа кожн. місяця.

ЗА ЗМІНУ АДРЕСИ 30 КОП.

(При зміні неодмінно прикладати стару адресу.)

Автори рукописів повинні подавати своє прізвище і адресу. Редакція може скорочувати і вилучати статті; більші статті, до друку негодящі, переполюють в редакції 3 місяці і висилають авторам їх коптом, а дрібні замітки й дописи одразу знищують, а рукописи, на яких не зазначені умови друку, вважаються безплатними.

З ПРИВІДУ надісланих до газети ВІРШІВ редакція не листується.

Просьба авторів додержуватись правили „Раді“.

УМОВИ ДРУКУВАННЯ ОПОВІСТОК:

За рядок петіту попереду тексту, або за його місяць платиться по 20 коп.

За рядок петіту після тексту: за перший раз 20 коп. за другий—10 коп. Хто шукає заробітку, платять за оповістку в 3 рядки 10 коп. за раз, при умові друкування не менше 3-х раз.

Приймається передплата на 1912 рік на українську газету

„РАДА“

РІК ВИДАННЯ СЬОМИЙ.

Газета політична, економічна і літературна.

виходить у Києві що-дня окрім понеділів і днів після великих свят.

„Рада“ має широку програму, як звичайні великі політичні газети: дає огляди життя політичного, громадського, економічного на Україні, в Росії і за-границею; друкує фельєтони, а також статті критичні і твори красномовного письменства.

„Рада“ зостається й надалі непартиійною газетою. Вона буде, як і досі, обстоювати змагання до поширення прав суспільства й органів громадського самоврядування.

„Рада“ звертатиме як найбільшу увагу на справу народної освіти шкільної й по-за шкільної, на потреби нашого вчительства та на питання культурно-просвітського характеру—і буде змагатися за найкраще розв'язання цих справ для всього українського народу.

„Рада“ вважає, що поліпшення матеріального добробуту людини, економічний розвиток країни—є основним ґрунтом для зросту національної культури. Визначаючи це, „РАДА“ буде обстоювати кооперативну справу на Україні в усіх її формах: поширення сільсько-господарських товариств, товариств споживачів, продукційних і инш. „РАДА“ буде подавати як найдокладніші звістки, дописи про кооперативну справу взагалі, а на Україні особливо.

„Рада“ буде подавати звістки і дописи про життя культурне, економічне і політичне, про здобутки і втрати, яких зазнає український люд за кордоном: в Росії, в Галичині, на Буковині, в далеких колоніях в Канаді, в Сполучених Штатах, в Бразилії... Доля та життя наших переселенців в Сибірі, на Кавказі—знайдуть також освітлення на сторінках „Раді“.

ДО СПІВРІВІТНИЦТВА в „РАДІ“ запрошено визначніші літературні і наукові сили.

„Рада“ має ВЛАСНИХ кореспондентів в Державній Думі, в Державній Раді, а також в політичних центрах Європи, в Лондоні, в Парижі, в Римі, у Відні, в Празі, у Львові, в Чернівцях і в усіх визначніших містах України по цей і по той бік кордону.

Ціна „РАДИ“ з приставкою і пересилкою в Росії:

на рік	на 11 м.	на 10 м.	на 9 м.	на 8 м.	на 7 м.	на 6 м.	на 5 м.	на 4 м.	на 3 м.	на 2 м.	на 1 м.
6.	5.70	5.25	4.75	4.25	3.75	3.25	2.75	2.25	1.75	1.25	65.

Передплату на рік можна виплачувати частками в такі строки: на 1 янв. 3 карб. і на 1 апр. 3 карб. в 3 строки: на 1 янв. 2 карб., на 1 марта 2 карб. і на 1 мая 2 карб., або по 1 карб. що місяця впродовж першого півріччя.

☆ ЗМІНА АДРЕСИ—30 коп., АРТИСТАМ—БЕЗПЛАТНО. ☆ Адреса редакції і головної контори: у Києві, Велика-Підвальна вул., д. 6, біля Золотих Воріт. Телефон 1458.

Передплата на „Раді“ на таких-же самих умовах, що і в конторі, приймається у Києві: 1) в „Українській Книгарні“, Безаківська 8, 2) в Книгарні „Л.-Н. В.“, В.-Володимирська 28 і 3) в Книгарні Череповського, Фундулівська 4; у Варшаві в Ст. Стурге; в Одесі в крамниці Литвиненка; в Катеринославі—Книгарня Лозницької, Прощоків в Мейтлонга—Мезеєва, д. 6, Ессона у д. Залізняка; в Полтаві—Книгарня Марковича, бульвар Котляревського; в Петербурзі—Книгарня Волф; в Харкові—Українська Книгарня, Рабна 25.

Редактор В. Яновський. Видавець В. Чикаленко.

Вже вийшла з друку третя книжка

„СВІТЛА“

- З М І С Т:
- С. сфрмов. Душа „Світла“ 3
  - С. Волох. Святе письмо 6
  - С. Шелухин. Школа за 2000 років до наших часів (кінець) 13
  - С. Русова. Українське земство в сириві замовлення народньої освіти 32
  - П. Понятенко. Націоналізм, культура та асиміляція (кінець) 48
  - З біжучого життя: пам'яті Л. М. Шульгиної П. Е. Т-ро; Шкільне питання в Вінницькій повітовій земстві М. Біл-кий; Учильницька аякота на Подільських курсах С. Р.; З Кривецького повіту 63
  - Шкільна хроніка 70
  - Критична й бібліографія 74
  - Новомовна Оповідки 84

Ціна книжки 50 коп.

Передплата на рік 4 карб., За кордон 5 карб.

Передплата приймається в конторі редакції „СВІТЛА“ у Києві, В.-Володимирська 93.

Передплачувати „Світло“ можна ще у Києві: 1) в Українській книгарні, Безаківська 8, 2) в книгарні Л.-Н. Вістника, 3-Володимирська 28, 3) в крамниці „Час“, Театральна площа 48, 4) в книгарні С. Череповського, Фундулівська 4, 5) в Харкові, в Українській книгарні, Рабна 25, 6) в Полтаві, в книгарні Г. Марковича, уз. Котляревського, 7) в Катеринославі, в книгарні Лозницької.

Редактор-Видавець Л. Ше стюк.

Українські книгарні: „Київська Старина“, „Літературно-Наукового Вістника“ і крамниця „Час“.

Звертаються до артистів-малюв і архітекторів з проханням

Зробити ЕСКИЗИ ПАВІЛЬОНА В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ

для експонування книжок і художніх виробів на виставці.

Розмір павільона має бути 4x8 саж. масштаб ескіза 2 дюйм. 1 саж.

За ухвалений проект буде видано 100 (сто) карбов.

Проекти просять надіслати під девізом до 28 ДЕКАБРЯ 1911 року

на адресу: Київ, Безаківська, 8, книгарня „Київської Старини“.

Жюрі: художники: Іван Мартинюк Бурячок, Вас. Григор'євич Кричевський і Петро Іванович Холодний.

ЦІНА ГАЗЕТИ

„РАДА“

3 1-го ДЕКАБРЯ до кінця ц. року

65 КОП.

Театр Городського Народного Дому

Група українських артистів Миколи Садовського.

Сьогодні, 1-го декабра, НАТАЛКА ПОЛТАВКА оперета на 3 д. Котляревського.

І. АРТИСТ жарт на 1 д. Николаєва. Поч. о 8 год. веч. Завтра, 2-го, на користь першої Півської Городської опіки над будином І. ЗА ДВОМА ЗАЙЦЯМИ.

ІІ. ВЕЧЕРНИЦІ. У суб. 3-го, у 7-й раз, СТАРЕ ГНІЗДО і МОЛОДІ ПТАХИ. У 2-й раз вес. ком.

У неділю, 4-го, ранком у вечері, ГЕТЬМАН ДОРОШЕНКО. 5-го, по щонай 10 до 50 к. ВІЙ. у 7-й раз

нах від 10 к. до 1 р. 20 к. І. КАТЕРИНА. ІІ. ЯК КОББАСА ТА ЧАРКА ТО МИНЕТЬСЯ І СВАРКА. Книжки продаються. Готуються до вистави І. Я. Гордіна. ЗАСИНІМ МОРЕМ ІІ. ком. опера ЕНЕІДА пер. М. Садовського, муз. Лисенка.

Відповідає режисер М. САДОВСЬКИЙ.

Городський Театр. Дирекція С. В. Брикїна.

Сьогодні, 1-го дек. „Тоска“. Бер. уч. д-и Брун, д. д. Деліва, Каміонський, Удуха-нов, Вилковський, Дісанко, Ковалевський, Рїбїнов.

І-е. Новий балет. дївертїсмент, пост. балет. М. Новиковським. Бер. уч. прима-балет. О. Овсянська і увес. балет.

Поч. в 7 1/2 г. в. Завтра, 2-го, в 6-й раз при нов. обстав. „КАМО ГРЯДЕШІ?“ (Quo Vadis). В суб. 3-го, „ПІКОВАЯ ДАМА“. У неділю, 4-го, дві вист.: ранком по загад.-дост. цїн. „ТАНГЕЙЗЕР“.

У вечер. по звичайн. цїн. 1-е. „ЦАРЬ ПЛОТНИК“ 2-е. „КОППЕЛІЯ“, бал. У вїктор. 6-го, дві вист.: ранком по загад.-дост. цїн. „ФАУСТ“ (з Вальд. мичу). У вечер. по звичайн. цїн. „ЕВГЕНІЙ ОНГІНЬ“. Готов. до вистави 1-й раз в Київї нов. оп. „ІЗМЪНА“.

муз. М. М. Іполітона-Іванова, сжж. по др. ки. Сумбатов, Нов. обстав. Спеніч. ностан. С. Ф. Геленіча.

Сьогодні, 1-го декабра, в цирку Hippo-Palace відбудеться на користь голодних

КОНЦЕРТ ХОРУ СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ Св. Володимира

під орудою О. А. КОШИЦА, при участі найкращих сил опери. Венофіції приймаються з великою пожадою. Початок о 8 год.

Відповідає респорядчик проф. Ейхельман.

Нечуваний випадок!

Через те, що припинив марки „Інтернаціональ естра РЕКОРДЪ“.

Розмножуються безоганні, двохсторонні

ГРАМОФОННІ ПЛАСТИНКИ

діаметром 25 сент. по 60 коп., діаметром 27 сент. по 75 коп.

Марки „ЭКСТРАФОНЪ“ діам. 25 сент. по 1 карб.

„ЗОНОФОНЪ“ 25 сент. по 1 карб.

Односторонні дїски для ПАТЕФОНА діам. 28 сент. по 50 коп.

В головній депю музичних Г. І. Індржішек. Київ, Хрещатик 41.

струментів та нот Бель-етаж.

КУПЛЮ енциклопедичний словарь

Брокгауза и Ефрона (старе видання) за недорогої ціну.

Пропозиції і умови надіслати листовно по адресі: Київ, Редакція „РАДА“ для У.

І-ша ЗУБНА лікарня.

Прорізна Ю. ПРИ ЛІКАРНІ ХИРУРГ.

Видавництво „ЧАС“ у Києві.

Замовляйте заздалегідь для КОЛЯДИВІВ

ТАКІ КНИЖКИ:

№ 2. Г. де-Мопасан. Батько Милон (з портр.) ц. 3 к.

№ 5. К. Мисат. Син чи пасинок? ц. 2 к.

№ 7. Р. Киплінг. Бунтарь Мотї Г'юї (з малюв.) ц. 3 к.

№ 10. Рїдї струни. (Збірочка віршів) ц. 4 к.

№ 11. Ротарь. Не в руку (з портр.) ц. 3 к.

№ 15. Я. Л. Дїв матерї. Ц. 1 к.

№ 18. Вїбїрний Макогоненко. В оудї Друге видання, доповнене ц. 7 к.

№ 19. І. Вазов. Павло. Ц. 1 к.

№ 20. „На одоочинї“ (веселї віршї) ц. 4 к.

№ 26. А. Додє. Останнї зв'їдцї. 3 к.

№ 27. Яновська назва. Свинчїй син ц. 1 к.

№ 32. О. Дангя. Рїдїний дарунок (з малюв.) ц. 1 к.

№ 36. Е. Амїс. Хуртовина (з малюв.) ц. 2 к.

№ 37. Єгїпетське оповїданнє. Царь Ме-верфа (з малюв.) ц. 2 к.

№ 39. К. Фїбік. Попихач. Ц. 4 к.

№ 40. С. Руданський. Сїповомки (з портретр.) ц. 4 коп.

Життя Гераса Шевченка. Лїсток біографїї з своїм малюнком (дїя в трьох фарбах), лїсток прихвїтий щоб завестї в рїдчї або прихвїти в хатї. ц. 3 к. На гарному паперї ц. 15 к.

СКЛАД ВИЛЮЧНО В КРАМНИЦІ „ЧАС“, КИЇВ, ТЕАТРАЛЬНА ПЛ., 48.

Кожно-венерич. лічебница

л. № 16, Михайлівська. Поразд 50 к. Пр. 10—2 дн. та 7—9 веч. завідує лічбн. Д-р Гольдберг, приймає у себе № 16, В.-Васильківська.

БЕРУСЯ КОРРЕКТУВАТИ КНИЖКИ

та переписувати рукописи. Гоголівська, 27, кв. 11, М. Грінченко, 829-373

На увагу закордонним передплатникам.

Закордон і поштові контори приймають пер-дплату на „Раді“ і сами дбають про а-уратну доставку газети тим передплатникам, що до них поступили. Передплатувати через поштові контори зручніше бо пересилка обходиться дешевше. То-ж радимо закордонним передплатникам не турбуватися в пересилання грошей до нашої конорі, а передплатувати „Раді“ у себе на пошті.

3 порожніми руками.

Наближається кінець роботі третьої Думи, починає вже розмови і підготовки до виборів у четвергу, депутати оглядаються на проблену путь, на зроблену ними за чотири роки роботу на вищі законодавства і... майже нічого позад себе не бачать. Ніяково стало навіть де-кому з октябристів.

„Чим ми похвалимося перед країною? З чим станемо перед виборцями? З порожніми руками!“—платяться в „Новому Времени“ кв. Тенішов і обшувачу за це Державну Раді.

Державна Рада само собою, але ще й октябристи з націоналістами та правими доклали рук до того, щоб звести роботу народнього представництва на те, що,—то про це й мови нема. Тим то ми й не ядаємо багато ваги тому почуттю ніяковости, що разом прокинулося в октябристів, бо вони знали, що робили; знаємо ми наперед, що вони робитимуть і далі.

А от й справді ніяково, і хто цю ніяковість ширю почуває—це депутати-селяне. Здебільшого вони проходили на виборах під припором „правих“ і в Думі позаймали місця праворуч.

Проте ми знаємо, що те за правана селян-депутатів, чим вона держиться і чого вона варта. Здебільшого політично темні і залкаві, вони гадали за допомогою „панів“ добитися, потакаючи „панам“, через Думу для своєї селянської братії не всього, що селу зараз треба, то хоч де чого, але такого, що було б і справді помітне кождому. Тим з'асом за чотири роки роботи в Думі депутати-селяне пересвідчилися, що з їхнього потакання панам націоналістам та правим ніякої користі не вишло і що їм доведеться вернутися до своїх виборців, з якими вони міцніше зв'язані, ніж хто инший, справді в порожніми руками.

І депутати-селяне почали шукати виходу із свого ніякового становища. Князь Тенішов, шукаючи так само виходу, попав з своїми „порожніми руками“ у брудне „заведення“ Суворина, що називається „Новим Временим“, а селян-депутати, що споконвіку, з діда й праїда, звикли здаватися „з чорного ходу“ до панів, пішли спочатку до голови міністрів Д. Коковцева, а од нього—до голови Державної Ради—д. Акимова.

Не тількию гадали, що то за річ та „конституція“ і як ту конституційну машину збудовано, але вичаїти добре, що „начальство все може“, депутати-селяне і вдалилися до „начальства“, щоб не вернутися до дому з Думи з порожніми руками.

Вони прохали голову міністрів зробити заходи і вплинути на Державну Раді, щоб Рада ухвалила приваївнї законопроекти про волосне земство і місцевий суд. Д. Коковцев, видимо, зрозумів становище депутатів-селян, дав слово поклатовитися, нарешті, покликуючись на роботу Думи, втівав їх, що вони все ж не з порожніми руками вернутися додому в Думи. Проте втішання голови міністрів, видимо, не задовольнили депутатів і вони, як совісні заступники тих, хто їх обрав в Думу, пішли до „вищого начальства“, до снмого голови Державної Ради з тим же самим своїм проханням.

Але од голови Державної Ради народні заступники вийшли, пересвідчившись, що з Думи додому їм доведеться вернутися напевне з порожніми руками. „В Державній Раді тії думки, що волосного земства не можна вам дати, бо ви некультурні“,—почули депутати од голови Державної Ради. І думку членів високої палати про некультурність селян незабарилася довести своєю одповідю: „вехай Державна Рада своїми вичками не навертає нас ліворуч“.

Ця одповідь депутатів—селян має більшу цїну, ніж колїшня нахваля Гучкова „сочисатися“ з Державною Радію за те, що вона стоїть на перешкодї Думи в її роботі.

З газет та журкалів.

„Нов. Вр.“ (№ 12829) привичає передовичку закриттю маконовальських зборів у Львові а насква памітї князя Вобрианського. Орган Суворина вважає, що—

„таї відносини в Австрії треба вважати настїю за ті заходи, які вжив російський уряд і Державна Дума в справі відокремлення Холмщини. Між иншим—ніше газета—цього не заляють і галицько-польські газети.

І далі „Нов. Вр.“, вірне своїй

провокаційній ідеї, аби в гурток озброєних Гриневських і Бобринських, Курдюковича і инш. московців на дуже небезпечний для них евакуаційний шлях:

Своїм поведінням це населення (московці), незважаючи на всі наклади податків і українським-малоросійським до цього обурюючого порушення законів що до "русских" в Галичині і Буковині треба вважати бажаючим скоріше їх винищити або довести до такого одчаю, коли народний бунт можна задати річками крові, що й без того густо розливається підчас кожних парламентських і сеймових виборів.

Це підбурювання на "народній бунт" повинно досить яскраво показати московцям, як то "широ" їх любить "Новое Время", під стрічку якого вони так часто ховються в своїм скаргам на українців; повинні й довести їм ці провокаційні заходи, яким способом бажають їхні друзі випалити пожежу на московських трісках.

Відгук парламентського життя.

< Бюджетна комісія прийняла асигнування на продовольчі потреби оренбургським уральським козакам 7.300.000 р.

< Фінансова комісія, по проекті поліпшення міських фінансів, постановила перенести третю частину витрат по содержанию поліції з городів на казну.

< Комісія по думському наказу розглянула проект октябристів про вичоти з жалювання вилючених депутатів для боротьби з думськими скандалами. Проект одкинуто 7 голосами проти 6.

< Комісія законодавчих думок визнавала бажаючим проєкт націоналістів про викуп садби Штюрновського у Києві, яка має археологічну вартість.

< Питання про думські скандали і доси обмруковують в кулуарах. Камешків має надію, що в четвертій Думі пануватиме вишій настрій.

Головна причина скандалів в третій Думі, на думку Камешкіна, лежить в гострих відношеннях думських груп. Прогресивні Соколові поєняє скандали тим, що наближаються вибори, і обвинувачує президиум, який неодноразово ставиться до правих і лівих. К.-д. Савельєв визнає, що причина скандалів лежить в безсиллі Думи провести реформи.

Вілоусов каже, що скандали—це наслідки гострих партійних відношень; ворожнеча 1905 року це не стихла.

< В комісії по запитанням великою більшістю одкинуто запитання к.-д. про фабрикацію орловських губернатор депутатських членів. Запитання розпадається на дві частини; в першій губернатор обвинувачується за підбивання севського маршалка Полінева продати маєток для фінансових членів; в другій част. запитання—обвинувачується орловський одділ селянського повстання бааку за продаж чиновникам землі по нечувано дешевій ціні—18 руб. за десятину—для членів.

Голосуванням запитання одкинуто всіма проти чотирьох. Ухвадено побажання Вобрицького, щоб це запитання неабаром розглянули в Думі.

< Акимов привіз депутатами селян членів Держ. Думи від усяких фракцій. Депутати хлопотались, щоб голова

Ради допоміг пройти в цю сесію в Д. Раді проєктові про волосне земство. Акимов відповів, що рада не винувата за задержку законопроекта; законопроект про міський суд і волосне земство вступили в Раду дуже пізно.

Акимов, між иншим, сказав: в Раді є думка, що законопроект не пройде, дякуючи некультурності селян. Не вважаючи на це, Акимов обіцяв допомогти проведенню законопроекта. Загальне вражіння учасників цієї депутатів таке, що законопроекти волосного земства і міського суду в Д. Раді не пройнуть.

< В комісії про народню освіту розглядалось "положення" про московський та київський комерційні інститути. Березовський, Тичиня і Павлович, визнаючи користь комерційної освіти, вважають, що давати права особам, які скінчили ці інститути, не треба, бо це дасть привождительства євреям. Представник міністерства торгу заявив, що в інститутах буде заведено процентну норму, і через те закон про право буде прастосована тільки до першого курсу, там же, хто вчиться в інст. заар, одержатиме диплом буде важко. На вказівки правих на неблагонадійність вчителів, представник відомства прочитав список вчителів київського комерційного інститута і доказав, що між ними немає ні одного єврея. В опові про вільних слухачів Павлович спитав чи одержують вільні слух. комерсант привождительства в Києві?

Предсідатель комісії Анреп порадив Павловичу довідатись про це в участкові.

Деп. Воронков (по адресу Павловича): Вам би в поліції служити!.

Тичиня просить предсідателя "захистити від таких випадків".

Фрідман заявив: приймаючи на увагу те, що коли дають права інститутам, то буде заведено процентну норму, він не може голосувати за перехід до остатейного читання і голосувати не буде.

ПО РОСІІ.

— В Высочайше затвержену протичинну комісію надіслано багато прохань із голодних місцевостей про те, щоб було командировано лікарів для організації лікарських пунктів і для подання лікарської допомоги людности. Ці прохання відержує командирований в голодні місцевости помішник головного врачебного инспектора доктор Шмідт. Між иншим, Шмідт телеграфує комісії, що в оренбургській губернії необхідно послати не менше 28 лікарів, бо лікарська допомога в цій губернії взагалі організована дуже аде. Всього ж треба в найбільшій ділі командировати на місяць не менше 100 лікарів. Противотумна комісія, однак, не має змоги задовольнити всі ці прохання, бо не вистачає лікарів, які б мали бажаючі їхати на боротьбу з голодною епідемією. За 6 місяців такої служби продовольча комісія дає кожному лікареві більше 3 000 карбованців.

— В комерційному інституті. Анкетна комісія товариства скінчившихся московський комерційний інститут виробила і поширила між своїми членами анкетний лист із 16 пунктів. Ця анкетна листка—виносити, який вплив мало закінчення комерційного інституту на матеріальне становище скін-

чивших і які хитби шкільної програми інститута вони помітали, коли шукали служби і коли на практиці прикладували свої знання, які вислови в інституті.

— В синоді. Недавно під проводом петербургського митрополита Антонія одбулося друге засідання синоду, на якому розглядали проєкт реформи церковної парафії. Другу частину цього проєкту синод прийняв в редакції літньої сесії синоду. По цьому проєктові церковні попечительства мають бути ліквідовані, а церковні братства, як цюлок релігійні інституції, лишаються без зміни й надалі. Цей проєкт неабаром мають оделати на розгляд раді міністрів, і коли його там ухвалять, піде звіти в законодавчі інституції. Незабаром синод розгляне проєкт про жалювання духовенству од казни. (Г. М.)

— В Фінляндії. Єсть чутки, що фінляндський сейм буде скликано не 1-го февраля, як було раніш, а пізніше. Причина цьому та, що до 1-го февраля сенат не всіе виготовити законопроекти. Ропію на майбутній рік сейм ухвалив іще в маі, але сенат до цього часу не розглянув іще його. Через це в Петербург буде одісланий він не раніш января.

Хазяїнові гостинці "Бельведер" у Виборі наказано взяти пам'ятну лощку, виставлену в тому залі, де була підписана виборська відозва. Коли не послухається, йому загрожують висилкою. (Р. С.)

— Протест проти обвинувачення в ритуальних убивствах. Представники науки, умилости й літератури оповістили таку відозву до російського громадянства в привожду наклепу на євреїв, яких обвинувачують в ритуальних убивствах: "Во ім'я справедливости, розуму й любови до людини ми піднімаємо свій голос проти нової темної неправди. Як і завжди вельою, в наш час ті люди, які обожують безправ'я власного народу, найбільш старано бувають в ньому дух релігійної ворожнечи і племяної зневаги. Не поважаючи народної думки і народних правів, подавляючи їх найсуворішими заходами, вони підлещуються до народних вигадок і забобів і закликають народ чинити насильства над людьми иншого племені.

З привожду ще не розслідуваного убивства в Києві хлопчика Юліанського в народ знову кинули брехливу казку про живання євреями християнської крові. Це давно відомий засіб давніх жорстоких габителів. В перші віки після Нарождення Христового жерці обвинувачували християн, ніби вони призначились кров'ю і тілом нехристиянської дитини. Так вона поєняла тайство євхаристії. Тоді ще народилися ця темна і ала легенда. Перша кров, яка пролилася через неї по неправдному присудові темного язического народу,—була кров'ю християн. Перші, хто одкидав до легенди—були вчителі християнської церкви: св. Іустин писав до римського сенату: посоромтесь накидати такі злочинства тим людям, які в ньому неповинні. Залишіть, опам'ятайтеся!

"Де ваші докази?"—питав Тертуліан,—одна людська поголоска, але всі знають, що така поголоска мало не завжди буває брехлива". Де які з пад, духовні й світські правителі ганьбили ці злочинні забобо-

ни і раз на завше наказували властям не надавати убивствам релігійне значіння. У нас такий закон було видано в 1817 році за Імператора Олександра Першого і підтвержено в 1835 році за Імператора Миколая. Але ці накази грукнуть по архивах, а вибобони живучі. Тепер знову, навіть в думській трибунах, почала розпукати стару брехню, яка загрожує наслідством і погромами. Завше проти цього боролося почуття любови й справедливости. Не до одного римського сенату були звернуті наведені вище слова мученика Іустина. Ми придиємо свої голоси до голосу християнського письменника, що доходить до нас із глибини віків, і закликаємо до любови й до розуму. Війтєся тих, хто сіе брехню, не вірте темній неправді, яка багато разів обливлася кров'ю, убивала одних, а других паямала гріхом і ганьбою". Відозву підписали Короленко, Горький, Андрєєв і багато инших видатних представників літератури, науки й мистецтва.

ПО УКРАЇНІ У КИВІ.

— Касація городських виборів. Перший департамент сената признав незаконною і скасував постанову київського по городським справам присудствія, яке затвердило вибори гласних в київську городську думу од либедського участка, зроблені 27 ноября і 11 декабря 1910 року. Як відомо, гласними од либедського участка вибрано тоді таких осіб: П. А. Гомоляка, І. Г. Гусєва, В. Г. Іоєфі, А. С. Лоточкова, П. І. Михайлова-Тученка, А. А. Москаловського, В. В. Облоновського, А. Д. Павловського, А. А. Пирожєнко, І. А. Розова, А. І. Савєєва, В. Е. Чернова, Т. Г. Шкідченка і Ф. К. Шмідта. Всі вони пройшли під флагом націоналістів.

— Концерт на користь голодних. Сьогодні в будинку церкви (Миколаївська, 7) одбудеться концерт хора студентів університета св. Володимира під орудою А. А. Кошкіна. В концерті візьмуть участь д.д. артистки і артисти опери: Гуціна, Драгомирєцька, Каміонський Каченовський і Орешкевич. Увесь прибуток йде на користь населення голодних місцевостей. Вілєти продаються в церкву од 11½ до 2½, дня і од 5 до 7 годин вечора.

— Театральні справи. Антрепренер гор. театру С. В. Брікін подав заступачоку міське гор. голови Ф. С. Бурлаковому заяву, в якій каже, що через погане здоров'я не може вести далі оперної справи і просить гор. думу дозволити передати контракт по веденню оперної справи в городському театрі антрепренерові одеського гор. театру М. Ф. Ташору-Брогрову.

— Сесія губернських земських зборів. Міністерство внутрішніх справ повідомило телеграмою голову київської губернської земської управи, що чергова сесія декабрська сесія губернських земських зборів повинна розпочатись 12 декабря.

— Справа інтендантів. Вчора в київському воєно-окружному суді вивесено в останній формі присуд по інтендантській справі. 9 підсудних, заозужених в арештантські одділення, подали касаційні скарги.

— Відгукі події першого сентябрю.

Арештованих по справі про вбивства П. А. Гоголіна Р. Чорного і студента П. Лютинського обвинувачують по 102 ст. за приваляжєсть до аличинного гурту, до якого належав Богров. Обидва обвинувачені сидять в Косому Кошарі.

— Зєслєння. Арештовану недавно курсистку Марію Шпільман висилають в Вологодщину на 2 роки. Студента університета Віктора Чеховського висилають в Архангельщину на 3 роки.

— Розслідування сьарги. З наказу адміністрації в Київ в Умань командировано ділозводителя канцелярії генерал-губератора для розслідування вчинків уманського городського голови з привожду сьарг на нього доводласянік.

— Справа Білоцерковського і Невєжина. Вчора в київській судовій палаті розглядалася справа помішника завідувачо кондукторськими бригадами Білоцерковського, обвинуваченого за виклик на дуель свого начальника, помішника нач. служби руху Невєжина. Палата затвердила присуд окружного суду, по якому Білоцерковського вазужено на 4 місяці під арешт.

— Справа про політичну зраду. Присуду по справі про політичну зраду судюватєся вчора.

— Пожежа. Вчора вранці на Лук'янівському базарі спалилася пожежа, яка тяглася 5 годин. Згорів однопверховий корпус Гордовського, в якому мистилось 7 м'єсних лавок і 3 бакалейних. Почало горіти в бакалейному магазині Красникова. Тушити в'їхали всі пожежні команди. Шкоди більше ніж на 30.000 карб. Застраховано було тільки д-що.

— Додатковий поїзд. Міністерство допріг наказало управлєнню півд.-зах. допріг збільшити на час Різдяних свят число поїздів, щоб не адержувати, як звичайно буває, за браком місця в вичайних поїздах пасажирів на ваказалах. Зважаючи на це, управлєння з 18 декабря заводитє додаткові поїзди на участкові "Київ—Пєтєрков" і на участкові "Київ—Умань". Крім того, коли з'являється потреба, буде заведено додаткові кур'єрські поїзди на лаві "Київ—Пєтєрбург" і "Одєса—Пєтєрбург".

— З Київщини. Пріют. В Канєві єсть невеличкий пріют для старих дітєв бабів. Збудовано його на городській кошти. В кухні цього пріюту живе швед в своєю сьмєєю. Дітє та жінка шведка дуже пагано поведуться в пріютчанам: люють їх та роблять всякі прирєсєги. Так, жінка часєнько кричить: "Коли не будете глядєти моїх дітєв, то вас всіх викануть з пріюту".

Пріютчанє скаржаться на своє житє, бо ярм вельо, вони повинні рубать дрова, носитє воду і глядєти шведських дітєв.

В пріюті повітря зіпсованє, сморід. Гарячу страву пріютчанам дають тільки тричі на тиждєнь. Хлїба по 4 фунти на тиждєнь на душу, цукру і фунт і чаю ¼ фунта на місяць. Раєу даютьє 1½ фунта на кожну кімнату в місяць.

Гомонять, що пріютчанє збираютьє писати сьарку губернаторові.

В цьому-ж пріюті живе бузша зарєченна Т. Г. Шевченка—Лікєра Іванівна, баба 72 років.

— Кредитовє товариство. Косяківськє кредитовє т-во, тарачанського повіту, звернулось до місцевого повітового

Записки Українського Наукового Товариства в Києві.

Кн. V і VI 1909 р., кн. VII 1910 р., кн. VIII 1911 р.

Молода наукова інституція, що вивляла за скільки років ітєнєсивну діяльність, повинна притягати до себе пильнішу увагу широкого громадянства: історія аналогічної інституції в Галичині, "Наукового Товариства ім. Шевченка" відкриває "Українському Науковому Товариству" в Києві перспективу культурного огнища величезного національного значіння. Тому робота Наукового Т-ва повинна вважати широку піддержку тим більше, що т-во виступає вже з такими науковими підприємствами, які мають безпосереднє практичне значіння.

Хроніка Укр. Н. т-ва (кн. VII) показує, що т-во має власний музей української старовини, що витрачає гроші на придбання річєв для музею, що виражає своїх членів на археологічні розкопки (Хв. Вовк, палеолітичні знахідки в с. Мєзєні, кн. IV), обміняється виданнями з науковими інституціями, має власну бібліотеку.

Складається т-во з ради (голова—М. Грушевський, секретарь—І. Степанко) і секцій—філологічної (голова—В. Перетц, секретарь—Є. Тамчонко), історичної (голова—М. Василенко, секретарь—А. Яковлев), природничо-лікарської і комісії статистично-економічної. В "Записках" друкуютьє не всі доклади, що читаються на засіданнях секцій—деякі зовсім не йдуть до друку, инші публікуютьє в инших наукових виданнях, инші в виданнях секцій (як напр. "Збірник медичної секції", кн. 1911).

В "Записках" друкуютьє праці вичинєні; дрібних звітєв, матеріалів і бібліографій нем. Видання II-ої серії "Записок" розтажєно на 3 роки: V і VI кн.—1909 р., VII—1910, VIII—1911 р. Восьмою книжкою вичиньєся друга серія "Записок".

Досить велика студія В. Вучиньського "Життєння од унії руської церкви в Ри-

мом в роках 1498—1506" (кн. IV, V і VI) присвячена невзначному епізоду в історії уніятєтва на Україні. Для того періоду кінця XVI віку, коли католицька пропаганда широко хвилєю влялася на Україну, захопила широкі народні маси і викликала величезний опір в XVI ст., заходи окремих людей одясаного автором шестиліття не мали ніякого значіння. Очевидно це не прийшов час для успіху католицької пропаганди і а смертю головного діяча змагань і унії справа урвалася. В Вучиньській докладно виваєє ті впливи, які пробудили ці змаганя, вплив постанов Флорентійського собору і діяльність митрополита Ієвдора. Католицький пропаганді на Україні в другій половині XV в. сприяли загострєні відносини київської митрополії з царьгородським патріархатом,—вплив патріарха ослабує, а тим часом литовський уряд брав живу участь в зміцнєнню митрополітичєї катєдри в Києві і близько входив у всякі духовні справи; однакє латинська церква, маючи намір перевести українців до католицького обряду, досить несприхально ставилася до унії, як компромісного обряду. Митрополит Ієвсип вважєє енергійно до зносин з Римом, і в справі з'єднання церков ним було зроблено чимало заходів.

Автор докладно росповідає біографію Ієвсипа, виваєєє відносини Литви до Москви, докладно розглядає мотиви воєнного конфлікту на релігійному ґрунті, дає відомости про послів до Риму і наводить лєтування і инші матеріали в справі переговорів київської митрополії з папою. У папи посліє воляє виторгувати наказ приймати православних до католицького обряду без нового хрєщенєня, але по цих переговорах не лишилось ніякої традиції ні на Україні, ні в Римі; відєсправа була звязана з обоєю митр. Ієвсипа. В Вучиньській для своєї праці використав багато матеріалів і критично обговорив відомости; проте виклад у автора дуже аудний—в формі відповідей на запитання, які що-разу становить дослід-

дувач; переходи до дальшого викладу роблятьє все при допомозі одноманітного: "як ми бачили".

Надто загальною і вимоді тільки на основі вєдєдєв обговорєно М. Стадницьком в розділі "Підготувєння Унії" ("Гадляцька Унія", кн. VII—VIII) становище України після революції 1648 року, власне мотиви злуки з Московьєю і лєгатиєка Хмельницького що до Польщі. Далі автор дає історію договору Виговського з поляками, підготовчих заходів з боку України і Польщі. Розділ II—"Гадляцька угода" і звязані з нею події; III—"Доля гадляцької угоди" і в додатку текст гадляцької угоди по рукопису в бібліотєці Чарторяйських. Справа Гадляцької угоди впаєє разом з упадком Ієвсипа Виговського, бо він сам, як гетьман, ні ідея унії з Польськею, не були популярними в суєспільстві.

З історії літератури знаходимо в "Записках" більше статей і що дуже важно, аж три праці про М. Гоголя в кн. V, присвячені "Славній пам'яті Микола Гоголя в соті роковини його уродина". Загальний інтерєс і науковий методологічний має студія О. Грушевського, "М. Гоголь і сучасна українська суєспільність". Не легко і не вазєєє можливо виконати найбільш цікаве завдання історика літератури—вивинити, як видбывались в душах сучасників, як розумілись і толкувались почтєвичі образи письменника в його життє, за його часів. Твори письменника до нас доходить, його ідеї нам відомі, але як розуміла його сучасники, яка була громадська критика поетичної творчости, яке реальне значіння підставляли під образи художника його читачі,—повна відповідь на таке важливе питання в де-яких випадках, а особливо що до письменників до XIX віку, просто неможливо; в инших випадках і сами автори історично-літературних дослідів обминають це завдання. Студія О. Грушевського показує, як саме тодішнє українське громадянство приймало і розуміло, чи повинно було розуміти, творчєсть Микола Гоголя,—тому ця стаття має і методологічне значіння. Ав-

тор доводить, що Микола Гоголь в своїх українських оповіданнях виступає українцем по походженню і симпатіях, а не то, що ці оповідання були тільки романтичною оглядкою дитячих літ. Українське суєспільство мало приймати ці оповідання з великою прихильністю, тим більше, що у всіх майже тодішніх письменниках бачимо характерну рису—маловняні етнографічний побут і, завдяки народній поезії, все українське життє в поетичних фарбах. Думки Гоголя про українські народні пієні поділяли тоді всі українські дітєчі—Максимович, Водяньський, Срезанєвський, Мєтєльський, Костомаров, Куліш. В поезії Гоголя маємо найвищий вираз захоплення його сучасників українською природою і народною творчєстю.

Цлєком не задовольняє праця Л. Нєвєрєвої "Мотиви української демонології в "Вечєрєв" та "Миргороді". В початку авторка вазначає, що "настрій Гоголя підчас творєння "Вечєрєв" був вазгалі важкий: пригичєний і зневіренний", а в кінці: "типова прикмета його фантастики—це комічний елемент"; окрім того, чорт у Гоголя комічний, фантастичний пригоди дуже часто трактуєтьєся добродушно. Авторка недбало поставилася до свого завдання,—поставити в звязок оповідання Гоголя з народними переказами, затє і в психології та аналізі художніх засобів фантастики Гоголя дала ряд сумнівних міркувань без прямого відношення до теми. Власне не давнєсть часу причиною того, що деякі перекази Гоголя не можемо звязати з народними, а те, що колиєсь чутє Гоголем згодом прийняло иншу форму; Гоголь, як художник був далєкий од наміру змалювати український етнографічний побут, а тим менше хотів точно переказувати народні звичаї й оповідання, як це зробив Квітка в "Марусі" (вєсільний рїтуал). Відєс аргументи і ті помилки Гоголя яротє дійсности, які вазначив Куліш; до цього ще не треба забувати непомірної фантазії самого Гоголя, його гіперболічностє,—часто він сам себе картєв за перебільшення і напєж-

"хлєстакочивну", коли П розуміти не в образливому значінні: Хлєстакєв до Гоголевим ремаркам не брєше свідомо, він фантазує. Взятиє це на увагу можна з більшою певністю шукати паралелєв до фольклорного елемєнту у Гоголя. І в більшим старєнням, бо хоч авторка збрала багато народних переказів сильних оповіданням Гоголя і добре аргументувала той матеріал, але робота її могла би бути більше спеціальною. Думає, що надто категорично таке твердження: "Образ Вія Гоголь подає незалежно від народних переказів, де його вєсім не знаходимо" (ст. 48, V), бо єсь в "К. Ст." за 1891 рік, кн. 9 маємо оповідання про страхєвище з закритими повіками та в "Україні" за 1907 р. кн. 1 невелику розповрав Ів. Фр-ва, "Вій, Шолудивий Буяняк і Юда Ієкарїєвський", де цей авторитетний вчений дає навіть матеріали, що показують на джерело образу Вія чи Буяняк і то ще з часів XVI віку. Критичні уваги авторки на творчєсть Гоголя мало розроблені і не стоують єсьє простє до теми. Звазначити в Гоголеві реалїзм характерною прикметою, як великого письменника, коли не помила, то й не вся правда; а таке твердження,—"Романтичний колєрбит "Вечєрєв" є з одного боку наслідком школи, літературного напрямку, з другого—почастє і духовного настрою Гоголя, але не його творчої владчі",—зовсім туманне.

Хоч помили в мові це загальна хвороба сучасних українців, але і тут єсть modus in rebus, який не дозволяє погодитись із такими виразами, як надтий, надта (де заздалєд сміливо—на основі нарїчєчє "надто" зробити прикметник "надтий"), прожєв (=пробав).

В супєрєч загально прийнятий думчі і досідалем пєсихіатра Вазєновє, що Гоголь був душевно-злабий в останні роки, П. Петровський ("Недуга Гоголя") на основі біографічних відомостей та лєтування приходять до думки, що недуга Гоголя—типова невражєєніє. Пожєжє недуга автор переказєє на період далєко давнїший, ніж його

одділу епархіальної шкільної ради, прохаючи дозволу на заснування і утримання при церкві 2х класиків в Косяківці ремісничого одділу, де мають учити ковалювати та шити чоботи. Цей одділ має содерувати кредитові товариство.

3 Волин. Обрусіння. В інтересах обрусіння заборонено писати висівки в народчеськими мовами, а треба писати тільки по російському. Через це трапляються, як пише Ж. В., такі висівки на вулицях міста Житомира: "Простяг повернуть Сибь на лбо". Частяє суда переходить порт-вой мідяник". "Стрижете и бретье бородавк" і т. п.

На другий вивісі намальовано орда, а рядом різнобарвний напис: "Ного лечебная кабаньей, Ортопедический сапожник". Летить посредством обуви весть болъзней ноги". 3 Чернігівщини. Українські вистави. В г. Ворані в продажі літа і осени аматори а місцевих учителів і ремісників впорядили 8 українських вистав. 21 листопада йшла п'єса "Зайди голова". Публіки на виставах було аяше багато. Града тут і руска трупа, але мусіла злишити вистави, бо публіка, головним робом а учнів і простонароддя, ходила тільки на українське.

3 Полтавщини. Нова газета. Кременчупське городське самоуправління незавбаром має видавати газету "Городская Истина". Союз націоналістів. Незавбаром в помещиканій земської управи в Кременчупі буде улаштовано установче вібрання націоналістів. В число фундаторів, яких мається більш 30 душ, ув йдуть поміщики та вчителі середніх шкіль.

Переселенці. Через станцію "Полтава", південна залізниця, за два місяці—а 1 септія по 31 октія—проїхало в Сібір 1.146 переселенців а двома ходаками.

3 Сібіру через недороз повернулось 9.598 душ, самовольців—233 души, ходоків—30, для продажу майна та на привіз—506; всього повернулось 10.367 душ.

Сельсько-господарська школа. До цього часу в селі Жабках, лохвицького повіту, була нижча сельсько-господарська школа. Тепер а дозволу начальства вона переіменувється в середню школу.

3 Харківщини. Нещастя. Недавно на хуторі селянина Макаренкова, що недалеко од Слободи Котельни, октирського повіту, наймичка напекала собі коржиків. Хааят не було дома, а коли вона вернулася, то отали 11 дятів, бити і потім заперли в хлівець на ніч.

На другий день, вранці, коли одперли хлівець, наймичку знайшли на багнати—вона вкоротала собі віку.

Ювілей Х. Д. Алчевського. Харківська комісія по вшануванню 50-літнього ювілею просвітної діяльності Христі Даниловича Алчевського постановила запросити до участі в святкуванні почесної ювілейної—городське управління, університет, т-во грамотности, громадську бібліотеку і т-во працюючих жінок. Ювілей буде 13 мая 1912 року.

Знахари. В Харькові, в гостиниці "Монастырское подворье" проживає знахарка. Од всіх хвороб вона лічить "п'ябним" сусликовим жаромь а афаром". Тепер ко знахарку таяють під суд.

3 Катеринославщини. Через злидні

В Катеринославі жив кравець а жінкою. Грошей він заробляв дуже мало. Оде недавно кравець поїхав до дому спродати свій наділ, а жінка лишилася в своїй матері, в Мандриківці. Мати теж бідувала. Вкінці жінка кравець кизулася під подал. Матию Орлов вирятував її. При ній аняшли велику записку, яка кінається словами: "Не желая продавать свое тѣло, предаю его землѣ".

3 життя "Провіт".

Концерт катеринославської "Провіт". 21 ноябра в залі Англійського Клубу одбувся великий концерт-балъ, урочайний катеринославськю "Прозаїтю". Ще задалегід громадянство Катеринослава було оповіщене про цей концерт великими анонсами й афшами українськю мовою, а всі місцеві газети нагадували про цей концерт рядом заміток і оповісток. Концерт одбувся а великим успіхом. Музична частина складалася з кобарьского співу. Спеціально адала цього концерту було запрошено з Харківщини кобарів: Івана Кучеренка, Григорія Кожушка і Степана Пасюгу. Вони виконали цілий ряд історичних дум і побутових пісень. Перед концертом проф. Д. Еварицький прочитав українськю мовою лекцію "Про кобарів, бандуристів та ліриків".

Залу, де відбувся концерт, декоравано було в українськю стилі: вдовж усієї галереї на хорах було прибито цвяфони, розмальовані укр. орнаментом; усі двері, вікна, кронштейни в залі прибрано було чудовими рушничками з колекції пані Т. Сулими-Вачихино, а в кутках зали поставлено було юски: два а них уявлено бити в укр. стилі, а характерними формами дверей та вікон, також розмальовані укр. орнаментом.

Третій кіоск—"гетьманський намет", розкинуто прибраний; зверху—гетьманський бунчук, булава й прапор. Естраду й кафедру декоравано плахтами а старовинними узорами. Декорації спеціально малювали місцеві художники д.д. Горбонюсов, Машинцев, Моргунів і Шохин. Малося на увазі познайомити публіку а українським народним мистецтвом. У зимовому саду було улаштовано "сорочинський ярмарок", де на дуже гарно декорованих рундуках продавалися українські кустарні вироби, привезені спеціально адала вечора з харківської української крамниці: гончарні вироби, рушнички, плахти, хустики, скатертини, речі різані а дерева і т. ін. Тут же продавалися укр. книжки й календарі "Часу".

Після концертного одділу відбулася танцювальна вечірка, підчас котрої публіка жваво розкупувала кустарній крам. В кіосках продавалися шампанське, квітка, конфетти. Вечір треба вважати дуже вдатним а художнього і а матеріяльного боку. Сила народу заповнила велике помещикання Англійського клубу. Всі були дуже задоволені. Проф. Еварицькю зроблено сердечну овацію. Кобарів припала уєм до внободі, і тепер їх трохи не щодня заарештовують на всякі вечірки і в школи.

Частого прабутку "Провіт" має 629 рублів, незважаючи на величезні видатки—біля 700 рублів.

На біжучі теми.

"Курські солот". Курське земство аспізувало три тисячі карбачів на содерування бифуту підчас губерньских зборів.

"Р. С." Ну, й хитрі-ж, курські солот! Вза бутербродів не шебечуть, А так-обі, під ніс лепечуть, Немов поомітжа в гаї. Там хтось добро все продає, Сидить, нешасливий, голодує, Отанні гроші "асігує", А солотів—шебече й г'є!.. Немов в рай вони живуть: І бутерброди, і шауба, І їхня праведна утроба Глтирає все, що подадуть. Добро тому, хто має дар— На земських зборах шебечати, За все це дурно буде мати— І їсти, й пити, й гонорар.

П. Михайлович.

За кордоном.

Греція й Крит. Щоб не дати змоги критським делегатам їхати в Афіни для участі в праї грецької палати, консули держав оглядають з 25 ноябра всі параходи, що виходять з о. Крита.

Грецький уряд, боючись можливих розривів, збільшив афінське військо на два пхотних полки, які викликано з провінцій.

Повернулись також з морських маневрів воєнні параходи.

Росія й Персія.

Російське військо помалу наближається до Казвини, часто спочиваючи в дорожі. Чи піде далі в глб країни цей отряд і яким шляхом, нічого ще невідомо. "Нов. Вр." телеграфують а Тегерану, що в тегеранських газетах повідомляється, ніби російське військо лишилося в Казвині й не піде на Тегеран.

В Персії нарешті заснувався повний міністерський кабінет; єсть чутка, що всі нові міністри згожуються уступити Росії.

Газета персидського воєнного міністра ставить вимогу вигнати росіян і англійців і називає російсько-англійську згоду злочідством, прикритим високими словами. "Times" повідомляє, що Росія, між іншим, вимагає від Персії скасувати меджлис, як інституцію, яка не відповідає інтересам Росії в Персії.

Морган Шустер телеграфував своєму батькові в Америку, що він лишилося в поспаді, поки його не вивезуть силою. Тоді він зможе вимагати від Персії плати за збитки. Уряд С. олучених Штатів ухвалив діяльність Шустера.

Революція в Китаї.

Газетам повідомляють, що революціонери в прокламації оповіщають, що на друге октія призначено повстання в Пекині і Тянь-Цзіні.

В посольській частині Пекина вищеіно оповістки якими, забороняється не чиновникам китайцям заходити в посольський квартал.

Національна рада в Шанхаї запитала послів, які вони ставляться до китайських підходів. Посли відповіли, що найбільше підходивши для Китаю була би конституційна монархія, а до республіки Китай ше не доріє.

Революціонери взяли Хунан. Коло Луку почався великий бій революціонерів з урядовим військом.

Італійсько-турецька війна.

В італійських військових сферах ходить чутка, що генерал Каєва одержав відомости, ніби через місяць чеа два під прапор Еввербеа в Гариані має вібратись біля 70.000 війська. Через це Каєва настоює, щоб було прислано на поміч ще 25.000 душ.

Італійці захопили Таціру, східну частину оаіса Триполі.

Італійські міновоски старанно відловлюють кантрабанду на берегах Триполі і Кіренайки. Дорогу а Єгипта міновоски зовсім одрізали. Недавно захоплено турецьке судно а військовими припасами. Коштує це судно біля 500.000 франків.

В Бенгазі 29 ноябра вночі турки напали на італійські аванпости. Пішла довгого штикового бою їх одбито.

Справу про одкриття Дарданел для російського чорноморського флоту знову одложено. Австрія й Германія ніби чо повідомили Порту, що вони категорично одмовились піддержати пораду російського уряду про перегляд договору про Дарданели.

Останні вісти.

(3 газет та по телеграфу).

Самогубство редактора.

НИКОЛЬСЬК-УСУРІЙСЬКИЙ. Редактор "Усурійської Окраины" Михайлов, закінчивши чергову роботу, перед очима у співробітників вжив велику дозу стріхніну. Після цього Михайлов сказав співробітникам, що покидає життя, бо не може жити при сучасній гідоті. Поківному було 28 р. вів. Покодав він з селян забайкальської області.

Віста з голодних країв.

ОРЕНБУРГ. З Кустаная телеграфують, що в посылку Валерійовськю застрелив лікар отряду "Черного Хреста" Демідов. На фершала це зробило велике вражання і він теж отруївся. Отряд, зоставшись без керівничих, припинив роботу.

САРАТОВ. Земський лікар, вольського повіту, повідомляє, що в селі Маясуровці мало не все населення хворіє на живіт од недобіання. Потріба негайна допомога.

КРАСНОЯРЬСК. В канськю повіті помічається недостача хліба й ова. Ратуючись од голоду, переселенці тікають в Росію.

САМАРА. В селі Зарічці, бугуруславського повіту, зареєстровано 20 двангожих хворих.

СИЗРАНЬ. В головоцькю волості а'явилася сила вовків, які заїдають а голодного населення худобу.

По судах.

ВАРШАВА. Почалась в судовій палаті політична справа про жарардовськю, пружковськю й юзефовськю організації польської соціалістичної партії, обвинувачених 67 душ. Викликаво 200 свідків. Справа розбирається при зачинених дверях.

НОВОЧЕРКАСЬК. В Урюпі виїздна сесія новочеркаської судової палати почала розбирати справу члена другої Д. Думи Панфілова, обвинуваченого за промови в 1905, 1906 і 1907 роках, образливі для Його Величества і Царствуючого Дому. Свідків викликано 24. Справа розбирається при зачинених дверях.

звичайно датують: предки Гоголя були нервово-хворі, а сам він в дитястві виявляв непомірну драгливість та мінливість настрою. В останні роки життя хворість пішло опанувала організмом і близшою причиною смерті треба вважати голодування, яке прискорило кінець в звязку з повним здерезованям. Психологія творчости Гоголя ше яніше доводить певність діагнозу д. П. Петровського.

В VIII кн. надруковано невідому доєі статтю П. Куліша, "Українофіламі" а перекладом Ор. Левіцького. Цей твір Куліша написаво 1862 р., коли по Україні закладалося численні українські громади а виразним демократичним духом їх членів. Куліш по своєму вихованню і симпатіям сам був далекий од тих широдемократичних тенденцій, що знайшли собі вираз в повісті Шевченка; він, весь опанований думкою про самостійне культурне життя України, якою б ціною воно не було куплене, вірив і всіми силами змагався, щоб зберегти згоду панства і демократії, щоб аняти якусь середню стежку, вигідну для всіх класів українського суспільства. Ого же і лист його "Українофіламі" мав угамувати "дездержавний" демократичний молодих громадян і заспокоїти похолодних панів-українофілів. І видавці "Основні" дрімалися дуже обережного тону в драгливих питаннях, маючи намір перетягти до себе симпатії вожних українських панів. "Артистично-аристократично" Кулішеві довелося вже тоді помітити, що не в його силі і волі опаняти рух демократичної думки і одвернути молодих ентузіастів від свого, да думку Куліша, шкідливого шляху. Можна думати, що під безпосереднім впливом деяких панів і відомого Юзефовича, тоді його приятеля, Куліш вважав обличчя надмірні і небезпечні для панства втянки молодіжні, а раз "Основа" не вважала б друкувати такої статті, то Куліш мав її помістити десь янде. Це йому не вдалося, але стаття в рукопису читалася на зборах житєвих громадян і

аробила на молодь неприємне вражіння. Такі відомости подає передмова Ор. Левіцького, в якій особисто поводити Куліша дається сираведлива оцінка. Самий твір Куліша окрім історичного інтересу має би значіння і тепер для тих панів, що перебувають в стані близкю до українофіліства, а далекомо од україноста.

Колись небіжчек В. Доманицький а приводу одної праці Івана Франка замітив, що цей наш заслужений вчений може зробити багато майже а нічого. Це саме приходиться на думку, коли читаеш невельку розправу про "Молитву за своїх ворогів" (кн. VIII), бо на основі малелького рукопису автор робить дуже дотепні абліження і висновки. Основна ідея молитви,—прохання у Бога ласки для ворогів очевидно не анокрифтного походження, а евангельського. Ааля евангельських текстов наводять автора на думку, що пераїстие християнське вчення дивилося на справу поводження з ворогами практичніше і тверезіше, ніж скажемо ідея непротивенства злу. Виходить, що ідея прощення і провину зовсім не суперечать ідеї боротьби зі злом і являється тільки її доповненям". Отці перкви зрозуміли парадоксальність вислову про любов до ворогів, тому в старій літературі аналодимо таку силу коментарів на цю тему і на тему про любов до близнього, яку розуміли не занадто широко: "Подобаєть отькати много у любовь и творити се разсмотрѣніем".

Опис Української шкільної драми "Успеніе Богородици" подав В. Розов (кн. V). Час, місце повстання драми і автор невідомі; мовою виявляє в авторі українця, письмо кінець XVII і початку XVIII в.в., київське. Строгим аналізом тексту В. Розов встановлює час написання драми (1697 р.) і висловлює певність, що автор її Дмитро Ростовський (Туптало). Текст драми не подано, бо його раніше надрукував другий вчений, хоч і знайшов його пазіше а д. В. Розова. Панеїрик "Вісник" цитують пресло.

Е. Плетенечко" р. 1618 подав В. Петері (кн. VI). В першій частині автор розповідає про життя і діяльність Плетенечко, безосередного предтеча Петра Могили, в розділі П—тект вірши візеруку: "На клеветот Плетенечких", "На урочаї", "Статечность в вірі", "Праця старанья а релігії старожитній", "Фундаваная манастрей і церквей", "Предожезство", "Фундаваная друкарні", "Промова" і "Коліяда"; розділ III—характеристика панегіричної літератури XVII віку, уваги до тексту. Додає портрета Плетенечко.

Опис мініатор і орнаментів "Служебника святихительского р. 1665" подав О. Новицький—ароблено опис аголовокних літер, заставок, образів, кіпцівок, мініаторів, а також фотографічні копії титулової картки, малюнків водосвяття, поєвяти короанів і вєєвяти на діякона. Особливо цікавий малюнок поєвятия козацької короані, трактований реалістично, і постаті козаків і духовенства певно суть портрети участників свята (Лаварь Варанович і чернігівська отаршана).

З лінгвістичних праць звертає на себе увагу студія Івана Онієнка "Дейне число в українській мові" (кн. VI), в якій автор на основі фольклорних записів констатує майже на всій території України виразні останні двійні в іменних жіночоті а середнього роду (руці, нозі, дві сестри, дві відрі), тому в літературній мові не слід нехтувати і цими формами. Матеріал зібрано автором бігатай, гарно угруповано, подано огляд форм дайній в інших славянських мовах.

Дуже сміятячий намір проф. М. Сумцова—звернути увагу на "Філологічну науку перекладу Потебні, Одисей" (кн. VI), але автор дав все такі мало відомостей про цей переклад. Надруковано його в дорогомю виданні двома небіжками "И" записок по теорії словесности". Справді, праця О. Потебні повинна служити ідеальним зразком роботи перекладача і живим джером нашим сучасним перекладачам, які передождують на рідний ґрунт творні світового пись-

менства теперішнюю, иноді неможливо макаронікою. О. Потебня на переклад дивився так—переклад а одної мови на другу річ неможлива; готний переклад—буде калічечая оригіналу, поетичний переклад—новий твір. Так от краще попрацювати добре, щоб дати щось гарне, творче і корисне в перекладі, ніж слово за словом перекласти. Потебня вогір перекладає три респоді, а підготовчих виписок ним ароблено більше 2500—аи рази синонімічні, епітети, характерні синтаксичні авороти, лексичній матеріял і інше. Проф. М. Сумцов в праці Потебні знавчаче тільки те, що викликало в останні часи суперечки. Тут, я думаю, і проф. Сумцов робить деякі помилки. В азуфочий ма те, що Потебня мідчо тримається форм од, а не еід, автор зазначає ніби Катка "иноді ажває еід". Дійсно, що по всій Україні живняється еід і од поруч, але Львівбержані патріоти иноді оповіають війну на еід,—отже у Квітки-Ознов'явчєна не те, що иноді, як думає проф. Сумцов, а переважно ажвається еід, якого через щось вважають галляцьким емігрантом.

Із форм заєєвдїа, заєєвдїа, заєєвдїа віхто "не ганьбує" першої, але уникають її звичання, бо єсть чистіша—заєєвдїа, заєєвдїа. Форма заєєвдїа ажвається у Квіткї і очевидно в Слободських говірках, але у Квіткї поруч ажвається позичена форма уєєвдїа і цілий ряд подібних: уноз (знов), язова, троха, тутечка, тамечка (рос. вилив).

Цікаві "Матеріали до історії української мови з рукописів XV віку київських бібліотек" подав О. Требін (кн. VII). Використано автором чотирі рукописи, ажваєно їх авластивості і подано в кінці вибірку цікавих слів і речень. Ці матеріали варті детальнішого обсліду. Сумніваюся, щоб можна було говорити про "перехід н в і настижи", бо і ніколи в н не переходить; вшясправа, що н ажвається для заку (от. 8). Також не до "хаосу" в деклянації відноситься закличення на у, у замість (?), а, я: покою, дядому. И-

Всіні авістія. ХАРЬКІВ. Нарала завідуючих шкільною та позашкільною освітою повітових земств Харківщини, а після неї й шкільна комісія губерньского земства ухвалили новий поширений каталог для земських бібліотек читальне, що був складений на літніх учительських курсах, а в йому й поширений український відділ каталога.

(Власн. кор). ПЕТЕРБУРГ. Помер бувший міністр доріг Шауфус.

Пішла чутка, що помішник військового міністра Поліванов виходить в одставку.

МОСКВА. В Вратолубівомю т-ві померла старчиха. При ній знайдено 20.000 карб.

Губерське по земським і городським справам присутствіє виключило а обрхунку земства допомогу університетові Шанявського, а також опротестувано абільшення жалувания слугачам.

МИКОЛАІВ. В городі лютує тиф і дифтерит. В лікарні лежить 420 окарлативних хворих.

В квартирі хліборотговця Ляховецького три озброєних алочинці пограбували на 3000 карб. діамантів. Одного грабника арештовано.

КАТЕРИНОСЛАВ. 16 гласних одексавдрівської городської думи просять губернатора покарати, як найдужче редактора "Александровских Новостей" за те, що в газеті не добре пають про гор. голову і гласних.

ВЛАДИКАВКАЗ. Городовий Ефімов підняв купцеві Поляну листа, в якому вимагав положити в указанному місці 5000 карб. На листі стояв підпис: "Землі Хан". Поліція аробила асиди і Ефімова арештовано.

За кордоном.

Всіні авістія.

ПЕТЕРБУРГ. З Нью-Йорка повідомляють, що туди прабув Мірослав Сичинський, який араз же вїхав в Квебек, в Канаду.

3 Вроцлава: Переаувають, що в сінематографі в Лемжі кинув бомбу російський студент Вертецький, а метою екомпромітувати російських емігрантів. Підчас цього нещастя постраждало 600 душ Вертецького вбито.

3 Нью-Йорка: В Клоквилі в шахті вибухнув угольний порох. 200 душ робітників асиповано в шахті.

3 Пекина: Судя прабуває російський отряд з 350 душ а двома гарматами і двома кулеметами.

3 Відая: Одублювано імператорський рескрипт про склявання 15 декабра делегатів.

3 Львова: Одного з участників демонстрації прога видлення Холмщини оддано під суд.

3 Делі: Одбуває урочисте коронаваная англійського короля.

Література, наука, умілість і техніка.

— Збірник українських пісень М. Лисєна. Цими днями вїшов з друкарні новий "Збірник українських пісень" аїбрав і у ноті авієв М. Лисєно. Сьомий видусок. Книжка великого формату. Могіть в собі 42 пісні для одного голосу в супроводі фортепіано. Коштує 2 карб.

— Видшла XI книжка журналу "Літературно-Науковий Вісник". Зміст: Дєєв Україака: Рудія і Прісцїла, драма в 4 дїях, кінець. Мик. Воро-

ші уваги до праці О. Требіна збрали б багато місця.

В додатку до чотирьох томів Поєєвдїа дубувалося "Програма до збірника діалектичних одмін української мови" К. Мисаїчука і Є. Тимченка, дуже гарно розроблена а відділами фонетича, морфологію, вагоюєє, складні і словничка. Речєняю мою на "Програму" уміщено в ч. 232 "Ради" за 1910 рік, а тепер має разнагадаємо громадянство про його обов'язок прийти на поміч "Науковому Т-ву" в справі збірания діалектичних особливостей української мови в формі відповідей на питання програми.

Студія І Єрофєєва: "Українські думи і їх редакції" (кн. VI—VII) написаво по такому алаву: I. Вступ. Історичні згадуваная про думи (звістки про думи а XVI в.). II. Визначєня дум російських, українських і польських етнографами в XIX—XX віках (вживаная терміни чо до дум і їх розуміння). III. Редакції дум—думи історичні; Воротаба козаків а татарами та турками; думи побутові і деякі інші. Поважна праця д. Єрофєєва буде в великій пригоді тим, хто зайнявся б вивченням дум.

Дві статистичні праці в "Записках" основано на даних перепису 1897 року—О. Русова. Про заняття українців по перепису 1897 р. (кн. V) та О. Курьоло оі, Політ українського народу на трети дорослости по перепису 1897 р. (кн. VII). Статія О. Русова, одоблена відповідними табелями і числовими даними, з яких очевидний висовок, що український народ—хлібороб, бо продукти його вироблюють аж 86 проц. українців, коло одоже, будувати та в наймах по 3 проц., комерсантів—2 проц., а на громадській та військовій службі—1 проц. Силу матеріялу використала О. Корольова для своєї статті. Стаття М. Стасюка "Економічні відносини України до Великої Росії і Польщі" (кн. VIII) буде закінчена в наступній книжці "Записок".

Ан. Васильов.

ний; Чарівного, весняного ранку...
 От. Валей: Новий ідеалізм Айкена.
 Ю. Вудак: З похвалюваного роману. Ів.
 Рязовський: Сучасний стан питання
 про походження чоловіка. Юрій Кмит:
 Сотрудики, повість, кінець. М.
 Грушевський: Приабути справа.
 В. Ярошевський: Законодавчі вистави.
 М. Євчан: Свято Маркіяна Шашке-
 вича. Н. Романович: Фанти. Ю. Кмит:
 Новини західно-європейських літератур.
 Вал. Тарноградський: Поезія. Ів.
 Чопівський: З цюгарівних вистав
 (Рим, Турин, Дрезден). Грація Деле-
 да: Пашо, ром., переклад Л. Паха-
 рецького (кінець). Л. Цегельський:
 Українці в новім парламенті. Спектор:
 Триполі. Бібліографія. Нові україн-
 ські книжки і брошури. Зміст XII
 книжки Л.-Н. Вістника. Оголошення.
 — Вийшло з друку і продається
 хліборобського часопису „Рідня“. Зміст:
 До читачів. Нива.—Вірш О. Сл.—Ко-
 Хроніка. Про чистку хліба.—Агр. Ко-
 валь. Шкода на кукурузі.—С. Р. Яко
 нам треба скотину?—М. Лудкевич. Чи
 заводять рамкові вулики?—Гр. Судь-
 бин. Як берегти здоров'я?—О. П. З
 далекого Сібіру.—М. Васильченко. Пе-
 реховування зерна. Як годяться
 спродувати хліб?—П. С. Реміонича
 справа на Україні. Ш. А. Сиденко.
 Що пишуть другі. По Україні. Про
 діяльність земств та товариств. Ви-
 дання, надіслані до редакції. Запи-
 тання й відповіди. Година й ціна на
 хліб. Оповідки.

Бібліографія.

Грицько Коваленко. *Життя життя*. Опо-
 відання. З ілюстраціями. Київ, 1911. Стор.
 193. Ціна 90 коп.
 Книжка д. Гр. Коваленка трохи спі-
 нилася. Ще років 10—15 тому вона ма-
 ла б де яку цікавість, як зразок етногра-
 фичного періоду нашої літератури й як
 рідкий в ті часи гість на полі української
 видавничої діяльності. Оповідання д. Гр.
 Коваленка здебільшого належать до сати-
 ричних і гумористичних. Не можна сказа-
 ти навіть, щоб і змістом своїм він
 належав часам давнини; навпаки,
 в багатьох із них розповідається й висмі-
 юється хиби, властиві й сучасності й ще
 доводь було метою, в яку шлітимуть і
 громадянський гнів, і обурення, й стріли
 наших сатириків та гумористів. Але на-
 вить така немудра річ, таке немудре за-
 вдання потребує тепер зовсім інших форм,
 іншого вислову; в наші часи навіть в
 статтях публіцистичних вже не трактуєть-
 ся все те так „безстрастно“, мовити по
 російському, як в белетристичній интер-
 претації д. Коваленка. Але це зовсім не
 показує на художню об'єктивність, а
 швидше на фотографічність писання ав-
 тора. Так пишуться тепер науки й попу-
 лярнізації для народу. Розглядаючи пи-
 сання д. Гр. Коваленка в їх історичній пер-
 спективі, маючи на увазі часи, коли ав-
 тор вступив на літературну українську
 ниву, ще можна було б; але за винятком
 двох річок („Народні пісні“ й „Вишні-
 вська справа“) книжка містить такі дрібні,
 які тепер навіть у нашій убогій
 пресі з'являються трохи не щодня, не
 лишаючи по собі ніякого сліду. Все це
 знаємо фотографічно, ростягнуто, без
 потреби докладно, а тому—нудно. Негу-
 мористичні оповідання—„Золотий кухоль“
 й „Марина занедужала“ мають якийсь,
 як сказав би, хрестоматичний характер. Ко-
 ли заводили до книжки опов., „Марина за-
 недужала“, то чому не вистити й „Від
 чого вмерла Меласа?“. З усієї книжки
 вирізняється дотепністю миттєвої написане
 опов. „Народні пісні“, але воно знаємо
 вже відоме усім, щоб про нього ще що
 казати. Добре задумано „Вишнівська
 справа“, та невідповідна форма (листування),
 в яку вилився замір авторів, псує
 цю річ.
 Химерне враження несподіваності роблять
 авторські малюнки в книжці. Ілюстрації
 ці ми звикли бачити або в наукових і
 популярних книжках, або в книжках для
 дітей, або, нарешті, в гарно виданих творах
 класичних. Неможна назвати малюнки
 до „Життя життя“ високохудожніми, а
 коли так, то вони нічого, крім дорожнич-
 ці, не додають книжці. С. Ч.

Театр і музика

— Театр М. К. Садовського. Сьогодні
 в українському театрі йде з участю
 М. К. Садовського в ролі Вибороного
 Макогоненка—„Наташка Полтавка“ і
 веселий водевіль Миколаєва—„Ар-
 тист“.
 — Українська трупа д. Рудінова. 2 де-
 кабря розпочинає вистави в Катери-
 нославі. Трупа складається з 35
 душ. В трупі артистка Кохановська
 і артист Пономаренко.
 — Театр „Соловцов“. „Живий трупа“
 Л. Толстого не перестає давати в
 цьому театрі повні збори і п'єса ста-
 ла „гвоздем“ сезону. Сьогодні 24-та
 вистава „Живого трупа“.
 Федю Протасова грає д. Павлен-
 ков, Ляу—д-ка Жвірбіс.
 — Городський театр. Опера „Камо гря-
 деть?“, поставлена з художнього бо-
 ку дуже гарно в квіській опері, а-
 зявляла князя і дає гарні збори.
 Сьогодні стопа вистава цієї опери.

ДОПИСИ

(од власних кореспондентів).
 КРОЛЕВЕЦЬ (на Чернігівщині). Ми-
 нулого октября цього року повітве
 вельме зібрання постановило згля-
 сти ще один агрономічний пункт.
 Так що тепер вельмо по повіту буде

аж чотири пункти: в них з земельних
 а один землеустроїтельної комісії (хоч
 і він тепер теж перейшов до земельно-
 керування). Тільки на двох пунк-
 тах посади зайняли агрономами, а в
 інші дві посади ще не заступлені. І от
 тут земству, коли воно дбає про до-
 робот людності, треба подбати, щоб
 посади ці поспаймали люди, що зна-
 ють українську мову, розуміють по-
 хологію нашого селянина і не будуть
 для нього чужинцями. Життя показує
 до вже, що агрономи, які не знають
 української мови, не мали ніякого
 успіху серед селян. Зате треба бачи-
 ти, як селяне отавляються до людини
 „простої“, яку вони розуміють і яка
 їх розуміє. Такого чоловіка вони ра-
 до вітають, запрошують і на далі за-
 їдати до них та погостити про
 справу. Єсть у нашому земстві один
 практикант, що не зупрається своєї
 мови в стосунках з селянами і селя-
 не страшенно були задоволені, коли
 йому одного разу довелось вести в
 них розмову по сільському госпо-
 дарству.

Негаризд стоїть справа з сільсько-
 господарськими читаннями, але не в
 одних читаннях агрономічна діяль-
 ність. Агрономам асигнується на по-
 ширення сільсько-господарського
 знання кілька сот карбованців. На ці
 гроші вони купують сільсько-госпо-
 дарські книжки та плакати. І от між
 ними плакатами та книжками, що
 роздають наші агрономи, ви не вгле-
 дите нічого українського, так би мов-
 віть українського по сільському го-
 сподарству і на світі немає. А може
 агрономам байдуже про те, чи діжде
 їх думка до серця селянина в при-
 ступній рідній формі, чи загубиться
 в російських згуках!..

Справочний оддія.

Календарні відомості Четверг, 1-го декабря.
 П'ят. Св. пр. ор. Наума, св. Филарета мря.
 Сх. сон 7 год 52 хв., зах сон 3 год 56 хв.
 Театр гор. нар. дозу. 1) „Наташка Полтавка“,
 2) „Артист“.

Редактор В. Яновський.
 Видавець В. Чикаленко.

Оповідки.

ДИКАРІ-ДИКАРІ!
ПРИТУЛОК ДЛЯ ПОРОДІВ
 аку. М. І. Дмитрієвої-Линчевської
 Шерш догляд злк.-спец. Прийм. секр. вагітн. і по-
 родів у волю пору. Мар.-Влаговіщенська 44-
Зуб Бп. ТЕТЕЛЬБАУМ, Прорізна
 карна 24.
 Прийм. лікарі-спец. 9 год. р. до 9 г. в. Цюмб.
 50 к., акрив. зуб. без боляз і р. Штучні зуби і р.

Кабинет зубного Дем'яновича
 Цигурі Готина, шлюбування і вставка штучн.
 зуб. Прийм. 9—12, 3—6 годін Нестерівська, 36.

ЖБАТИРІ
 Готель „Україна“ НАТИ по міс. і на-
 добу, недорого Бульв.—Кудр., 34

ВСЯКІ
БАНДУРИ
 гарного виробу довбани продає Паплинський.
 Київ, Львівська, 45, кв. 6. 821

ПРОДАЖ ВИГРАШНИХ КВИТКІВ
 ГОСУДАРСТВЕННИХ ПОЗИЦІЙ
 з приватним погашенням (в розстрочку) БЕЗ ЗАВДАТКУ.
 Вся вартість квитка погашається по місячним виплатам по 6 кар.
 ПІСЛЯ ПЕРШОГО ВИПЛАТИ ПОКУП. БЕРЕ УЧАСТЬ В БЛИЖЧ. ТРАЖІ ВИГРАШІВ.
 Першу виплату 6 карб. можна прислати і поштовыми марками.
 БАНКІРСЬКИЙ ДІМ Л. В. ЛАНДАУ і К^о. Адрес для телеграм:
 Київ, Прорізна, 3 „Кієвъ, Ландаубанкъ“.

ХУТРА
 краді у великим виборі ДЕПО КА-
 РАКУЛЯ. Великий вибір ГОРЖЕ-
 ТОК та МУФТ.
 Комісіонерство хутраного краму
Я. І. АНТОКОЛЬСЬКОГО
 17, Хрещатик, д. Зейдаєва, № 17,
 тел. 26-56, у дворі.
 Ціни по-за конкуренцією.

ІV ГОДЬ ОТКРЫТА ПОДПИСКА НА 1912 ГОДЬ

на большую ежедневную, безпартийную, прогрессивную газету
„ОКЕАНСКИЙ ВЪСТНИКЪ“
 издающуюся въ г. Владивостоѣ.
 Газета, главнымъ образомъ, посвящена разработкѣ краевыхъ вопро-
 совъ и интересовъ края.
 Подписная цѣна: для игородныхъ подписчиковъ 1 м.—1 р. 20 к.,
 3 м.—3 р., 6 м.—5 р., 1 годъ—8 р., для мѣстныхъ подписчиковъ
 1 м.—1 р., 3 м.—2 р. 50 к., 6 м.—4 р., 1 годъ—7 р.
 Цѣна объявленій за строку четита впереди текста 20 коп., среди
 текста 50 коп. позади текста 10 коп.
 Объявленія и подписки принимаются во Владивостоѣ, въ главной кон-
 торѣ редакціи, Суифунская, д. Хагемейера. Въ книжныхъ магазинахъ
 Бр. Синкевичъ, Т-ва Янковскій и Трусовъ, Е. П. Гоголева.
 Иногороднія объявленія принимаются помимо главной конторы во
 Владивостоѣ, а также и въ иныхъ большихъ городахъ.

Шлюбні розлуки. (Браюрав. дѣла). Кар-
 усинювання дѣл, окремі пашпорти жінкам,
 одзини, авелад. і касадіні скарги. Проханія
 на ВИСОЧА. ШЕ ІМ ІА, поради листами заочно.
 Прийм. від 3 до 6 годін дня. В. Володимирська
 45, кв. 7-а парад. хід е. А. Туржанський.

ПОВСТЯНИКИ
 новітній виробу в справжній і Полярковій шер-
 сті виснажують по першому замовленню чоло-
 вічі за пару 2 р. Дамські 1 р. 80 к і дитячі
 1 р. 20 к. За переснаку та упаковування пряхов.
 35 к. В Сібір' 55 к. При замовленні 3-х або
 більше пар переснака за наш кошт. При за-
 мовленні просимо вказувати розмір. Адресува-
 ти прохачемо: Бѣлосток фірми „Бѣлостонскій
 Экспорт“, Г. Р. 5-840-1

ВЕРХНЯ СПІДНИЦЯ
 за 2 руб. 45 коп.
 Ловко зшити, по останній моді верхня спі-
 дниця, з шерст. найнов. рису, трико, всяк-
 товн. козыр., подцоків, гузік та шовк.
 шнурк. Спін. крац. сорт за 2 р. 75 к., 3 р 2
 к., 15 р. Кисил. по почти в пакт. без за-
 датка. Як не вишодь, гроші повертає. Про-
 симо зачч. міру; дожили та обхват пояса
 За перес. дохав. 55 к.; при випуск. зарозом
 3-х спідн. переснака на наш кошт. Адр.:
 Лодзь, фірма „Аккуратность“ рок. 18-72

ОПТИЧНИЙ, ФІЗИЧНО-ХІМІЧНИЙ МАГАЗИН

В. Усехка
 Кита, Фундуклеєвська № 5, коло театру
 „Вергонье“ має у великому виборі ТЕР-
 МОМЕТРИВ для технічн. цілей химичн.,
 хатніх, надрівних, столових та ін. ОКУ-
 ЛЯРИ та писемне по рецепт. лин. з шклом
 найкр. заграм. фабр.
Майстерня для виробу термометр.
 та химичн. приладів

„КОНТИНЕНТАЛЬ“
 найкраща машина цього часу, виг-
 нається простою і гарною конструк-
 цією і має всі найновіші прилади, котрі
 інші машини не мають. Ціна і
 українськ. шрифтом. На всесвітній виставі
 в Брюсселі 1910 р., та в Турині
 1911 р., одержала найвищі нагороди,
 Grand-Prix. Величезний попит знову.
 Головний представник для Київської,
 Волинської, Подільської і Чернівецької
 губерній

ЕРНСТ ТОРЕДЕР.
 Київ, Хрещатик 20. Прейс-куранти на
 заковання виснаються ДУРНО.
 100-752-13

Білізна д-ра
СІГЕРА,
 теніс футболки,
 кальсони, кашани,
 куртки вербальні
 й инш. Рукавички,
 хустки оребір. і
 чухові й инш.
 Дитячі ватні паль-
 та, костюми, шап-
 ки.
 Жіночі спідничні
 жакеги, кашори
 блузки в'язані. й
 инш. Для хворих
 ревматизмом спед,
 кашани, казсь. й
 инш. Спортивні
 светри, ша р ф і,
 шапки.
 Спец. магазин чесько-російськ. мехав. в'язальн
Г. В. Андрле
 Київ, В.-Васильківська, 10.
 Магазин відділів не має.

В Українську трупу Івана Курбського, що грів зараз у м. Воло-
 димир-Волинську **ПОТРИВУЮТЬСЯ:** ар-
 тистка, на другі співочі ролі, хористи й хористки.
 7 843-1

Видавництво „Український Учитель“.
ВИЙШЛА З ДРУКУ І ПРОДАЄТЬСЯ
 по всіх українських книгарнях Київська книжка **ДЛЯ ДІТЕЙ З МАЛЮНКАМИ:**
СПИРИДОН ЧЕРКАСЕНКО
„МАЛЕНЬКИЙ ГОРБАНЬ“
 та інші оповід. Ціна 40 коп.

Совѣтъ Съѣздовъ Представителелей Промышленности и
Торговли приглашаетъ къ подпискѣ на свой періоди-
ческій органъ

„Промышленность и Торговля“

И на объявленія въ немъ.
 1912 годъ. Выходитъ дважды въ мѣсяць, 1 и 15 каждого мѣсяца. V годъ изданія.
 С.-Петербургъ, Литейный, 46. Тел. адр. Петербургъ, „Ассоціація“.
 ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: съ доставкой и пересылкою на годъ—12 р., на 6 мѣсяцевъ—7 р. и на
 3 мѣсяца—4 р.

	Годовое.	Полугодовое.
	впередн. сдачи	впередн. сдачи
	текста.	текста.
Цѣна за страница	300 р.	225 р.
Половина	160	120
Четверть	90	65
Розовыя объявленія по соглашенію. Пробный номеръ высылается бесплатно. Годовой экзем- пляръ составляетъ два большихъ тома, болѣе 1.200 страницъ четкой печати. Журналь, вступа- ющій в 1912 году въ пятый годъ своего существованія, издается по слѣдующей программѣ: 1) Шероковыя и руковожающія статьи по всѣмъ текущимъ вопросамъ промышленности, тор- говли, путей сообщенія, банковъ и финансово-дѣлалюстрир. статист. новѣйшій матери- аломъ.—Обзоръ печати. Въ каждомъ номерѣ 5—8 переводныхъ статей. 2) Периодические обзоры рынковъ: Денежного и фондоваго, Хлѣбнаго, Каменистоугольнаго, Железнаго, Металлическаго, Нефтянаго, Химическаго, продуктовъ, Льнянаго, Хлопчатоваго, Шерстянаго, Шелковаго, Ян- чарнаго, Чайнаго, Кофейнаго, Мыснаго и Стопорышнанаго. Мелочныхъ продуктовъ, Ян- чарнаго, Бѣлшой торговли Россіи, Вишней торговли иностранныхъ государствъ. 3) Текущая Торгово-Промышленная Статистика даетъ въ удобной для обзоренія формѣ важнѣйшіе число- вые показатели нашей текущей экономической жизни по сравненію съ соответствующими пере- годами предшествующихъ лѣтъ и дѣтъ, какъ-то: состояніе счетовъ нашего Государствен- наго и важнѣйшихъ ограниченныхъ эмиссионныхъ банковъ, движенье суммъ Расчетнаго Отдѣла, колебанія валюты, акцій и бумажъ С.-Петербургской биржи, главныя данныя о железнодоро- жномъ грузонемъ движеньи, данныя по вишней торговлѣ Россіи и иностранныхъ го- сударствъ и т. п. 4) Хроника, дающая систематизированный свѣдѣнія о дѣятельности за дѣтъ нашихъ Законодательныхъ Учрежденій и Правительства въ области вопросовъ промышленности и торговли, а также краткое содержаніе работъ Съѣздовъ Представителей Промыш- ленности и Торговли и всѣхъ остальныхъ общественныхъ организацій по промышленности и торговлѣ. Болье интересное и важное значеніе приобретаетъ значеніе случая изъ практики судебныхъ департаментовъ Сената. Разьясненія, преподаваемые Правительствующимъ Сена- томъ, по вопросамъ промышленнаго обожженія. Наша хроника даетъ полное представленіе о послѣдствіи въ каждый данный моментъ и въ каждой инстанціи всѣхъ вопросовъ, занима- ющихъ торгов.-промышленный классъ страны. 5) Въ отдѣлѣ „Изъ торгово-промышленной практики“ помещаются болѣе мелкія статьи, записки, письма въ редакцію, отчеты съѣздовъ, между-домогонныхъ совѣщаній и т. п. Управляющій дѣлами Совѣта Баронъ Г. Х. Майдель. Редакторъ И. Б. Гливиць.		

БІБЛІОТЕКА НОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Володимирська, 51, (проти редакції „Кієвская Мысль“).
РОСІЙСЬКА І ПЕРЕКЛАДНА БЕЛЕТРИСТИКА
 товсти та ілюстровані журнали, збірники, альманахи.
ЗАВЖДИ НОВІ КНИЖКИ
 дл. студентам і курсистам без закладу Володимирська, 51.

ОТКРЫТА ПОДПИСКА на 1912 г. на популярнѣйшіе въ Россіи сельско-хозяйственные жур-
 налы „Деревня“ и „Крестьянское Хозяйство“.

„ДЕРЕВНЯ“

Иллюстрированный сельско-хозяйственный журнал
 XV-й годъ издаванія
 имѣть задачу распространять полезныя по сельскому хозяйству свѣдѣнія, пригодны глав-
 нымъ образомъ для хозяевъ—практиковъ, связанныхъ своею дѣятельностью и жизнью съ
 землею. Допущенъ въ бібліотеку всѣхъ среднихъ и низшихъ учебныхъ заведеній и въ без-
 платныя народныя читальни. Программа журнала: отрасли сельскаго хозяйства, ремесль и
 домоводства. Срокъ выхода: ежемѣсячный, оброшерованными вышками, съ рисунками.
 Много бесплатныхъ приложений (не менѣе 15 пакетиковъ съ сѣменами огородныхъ и са-
 довыхъ растений лучшихъ сортовъ, таблицы съ рисунками въ краскахъ животныхъ, растений,
 ихъ болѣзней, вредителей, планы и чертежи хозяйственныхъ построекъ и проч.).
 Подписная цѣна на журналъ „Деревня“ за годъ 12 выщюковъ, съ пересылкою **РІ РУБЛЯ.**
 Иллюстрированный сельско-хозяйственный журнал

„Крестьянское Хозяйство“.

(XIII-й годъ издаванія)
 имѣть задачу распространять практически полезныя по сельскому хозяйству свѣдѣнія,
 пригодны преимущественно для самыхъ мелкихъ хозяевъ и для крестьянъ. Допущенъ въ
 бібліотеку всѣхъ низшихъ учебныхъ заведеній и въ бесплатныя народныя читальни,
 Господиномъ Министромъ Финансовъ признанъ желательнымъ для выписки въ читальни,
 надын и бібліотеки, организация Комитетами почетательствъ о народнои трезвости. Срокъ
 выхода: ежемѣсячный, оброшерованными тетрадами, съ рисунками. Нѣсколько бесплатныхъ
 приложений (сѣмена хорошихъ сортовъ сельско-хозяйств. растений, таблицы и доуг.).
 Подписная цѣна на журн. „Крестьянское Хозяйство“ за годъ 12 вып., съ пересылкой
ТОЛЬКО ОДИНЪ РУБЛЬ.

Подписка на журналы „Деревня“ и „Крестьянское Хозяйство“ на 1/2 года, наложеннымъ пла-
 тежомъ, въ кредитъ и съ разсрочкой не принимается. Подписка принимается въ С.-Петер-
 бургѣ: въ конторѣ журналовъ „Деревня“ и „Крестьянское Хозяйство“, Екаторининской ка-
 наль, 29. Редакторъ-Издатель Ал. Осиповъ.

Открыта подписка на 1912 годъ

на иллюстрированный, литературный и научно-популярный журналъ для дѣтей стар-
 шаго возраста
„ВСХОДЪ“
 XVII годъ издаванія.

Въ 1912 году „Всходъ“ будутъ издаваться Н. Н. Моревымъ; составъ сотрудниковъ,
 духъ и направленіе журнала остаются прежніе.
 Допущенъ Ученымъ Комитетомъ Министерства Народнаго Просвѣщенія въ средній
 и низшія учебныя заведенія, бесплатныя народныя читальни и бібліотеки.
 Главнымъ Управленіемъ военно-учебныхъ заведеній одобренъ и включенъ въ ката-
 логъ книгъ для чтенія воспитанниковъ кадетскихъ корпусовъ.
 Въ 1912 г. подписчики на „Всходъ“ получаютъ: 12 №№ большого формата разнообраз-
 наго содержания. Въ составъ ихъ входятъ повѣсти и рассказы, оригинальные и пе-
 реводные, стихотворенія, историческія повѣсти, сказки, легенды, біографіи знамени-
 тныхъ людей, путешествія, очерки по естествознанію, географіи, этнографіи и пр. Пос-
 тоянный отдѣлъ—критическій указатель дѣтской и народнои литературы. 12 №№ БИБ-
 ЛІОТЕКИ ВСХОДОВЪ—книжки малого формата, заключающія въ себѣ каждый, по
 возможности, цѣлое произведеніе, беллетристическое или научно-популярное.
 ПОДПИСНАЯ ЦѢНА съ доставкой и пересылкою на годъ 5 р., на 1/2 года 2 р. 50
 к., на 1/4 года 1 р. 25 к. и на 1 мѣс. 42 к.; за границу 8 р.
 Подписка принимается: въ конторѣ журналовъ С.-Петербургск., Калашниковскій пр., 9,
 въ книжномъ магазинѣ подъ фирмою Н. Филу и Ко, Невскій пр., 90 и во всѣхъ из-
 вѣстныхъ книжныхъ магазинахъ.
 Редакторъ-издатель Н. МОРЕВЪ.